COLOCVIU STRATEGIC NR. 3, 2017

COLOCVIU STRATEGIC

Nr.3 (145)
Martie 2017

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ŞI SECURITATE

CARTELURILE DROGURILOR - FACTOR DE RISC LA ADRESA SECURITĂȚII

Delia Mihaela MARINESCU

Abstract: *South America and Central America are areas that have consacrate the term "cartel", specialized in drug trafficking. Development of cartels has propelled drug trafficking to alarming levels around the world and led to the precipitation of intense political disputes between the United States of America and South American countries like Colombia, Bolivia and Peru. Nowadays, traffickers have sufficient financial resources to acquire the latest technology that supports them in criminal activity. Cartels have declared generalized war against governments, terrorizing the civilian population, organizing hundreds of terrorist attacks against civilian and governmental targets, generating even civil wars. Cartels have coordinated several killings throughout the region, adopting the techniques of terrorist groups by separating their structure in cells, each of them knowing very little about the other pieces of the gearing.*

Keywords: *cartels, drugs, terrorism, South America, civil war.*

Introducere

Pe plan internațional cultivarea, producerea, transportul şi folosirea drogurilor constituie o temă prioritară prin implicațiile sale.

Există o legătură directă între cartelurile drogurilor, corupție şi terorism deoarece banii proveniți din droguri reprezintă o sursă importantă de finanțare a tuturor tipurilor de activități antiguvernamentale şi criminale. Democrațiile în curs de dezvoltare şi statele cu economii fragile sunt deosebit de vulnerabile. Comerțul cu droguri va duce şi în continuare la disensiuni între țările ,,producătoare, cele transportatoare şi cele utilizatoare”[1].

Zona Americii de Sud şi Centrale este cea în care s-a consacrat termenul de „cartel” specializat în traficul de droguri. Termenul de cartel nu a fost dezvoltat de către columbieni, ci de către americani şi a început să fie utilizat în anii 1980 pentru a defini organizațiile din Columbia implicate în traficul cu droguri.[2]

În timp au apărut conflicte şi acte de violență între aceste carteluri, sprijinite de păturile cele mai sărace ale societății, determinate de dorința creşterii influenței şi, implicit, a cifrei de afaceri (generate de producerea şi vânzarea drogurilor în cadrul unor rețele transnaționale).

Producția şi cultivarea drogurilor/ culturile de droguri au origini mai îndepărtate, dar traficul de droguri reprezintă un fenomen relativ recent, ce datează de doar câteva decenii. Cele mai importante structuri specializate în traficul de droguri, care au început să se dezvolte în aceeaşi perioadă, au încercat să pătrundă în toate eşaloanele instituțiilor statului, având implicații asupra democrației din statele respective, dar şi a întregii zone a Americii

Delia Mihaela MARINESCU*, avocat de profesie, este masterand în anul al II-lea al Programului “Securitate şi apărare” din cadrul Facultății de Securitate şi Apărare, Universitatea Națională de Apărare „CAROL I”.*

Latine şi nu numai.

Aceste legături extrem de strânse cu structurile statale au dus la considerarea activității cartelurilor de droguri ca fiind una din cele mai periculoase care afectează securitatea pe plan global.

Amenințările reprezentate de traficul de droguri favorizează crearea unei economii paralele care are potențialul de a afecta economia legală,încurajând corupția, mita şi utilizându-se intimidări şi alte modalități de convingere. Traficul de droguri generează şi dezvoltă conflicte şi manifestări violente în statele din America Latină, fiind un factor important care favorizează criminalitatea, violența, alimentând grupurile armate teroriste[3]. Terorismul care are la bază traficul de droguri a dus la slăbirea instituțiilor statului[4].

În prezent, se consideră că „traficul de droguri face ca statele să devină mai vulnerabile din cauza creşterii criminalității, a corupției ca sursă de diminuare a capacităților de intervenție a statelor şi a folosirii sale, în scopul de a finanța grupări armate. Prin caracterul său transnațional, traficul de droguri contribuie la destabilizarea unei regiuni întregi”[5], iar multiplele sale implicații la nivelul tuturor palierelor statale, care de multe ori nu se limitează numai la teritoriul unui singur stat, sunt cele care determină considerarea sa ca un factor de risc major la adresa securității regionale.

1. America Latină – paradis al cartelurilor drogurilor

Cartelurile drogurilor şi-au început activitatea la începutul anilor 1970 şi s-au dezvoltat atât de puternic încât au devenit treptat sursa conflictelor politice între SUA şi statele sud-americane, traficanții de droguri deținând astăzi adevărate imperii care rivalizează uneori cu puterea statală..

Cu timpul, cartelurile drogurilor s-au specializat şi transformat pentru a-şi consolida poziția în fața autorităților. Structura organizațiilor a variat, cunoscând mai multe faze de evoluție, generate de politicile antidrog adoptate de către guvernele țărilor în care acest fenomen s-a dezvoltat şi se dezvolta din ce în ce mai mult.

„Cartelurile de trafic de droguri au o structură ierarhică rigidă. Conducerea acestui tip de organizație este asigurată de un şef numit „el capo”[6], cum este cazul cartelurilor columbiene Medellin şi Cali ce au atins apogeul dezvoltării la începutul anilor 1990, creând un sistem în care fiecare parte a lanțului traficului de droguri este independentă una față de cealaltă, ceea ce permite o adaptare şi regrupare în ipoteza în care sunt descoperite de autorități. Cartelul este controlat de El capo prin indivizi loiali lui. „Această structură se poate reproduce şi la niveluri inferioare, dar nu există o comunicare pe orizontală între aceste celule, astfel încât în caz de anihilare a unei celule, activitatea celorlalte nu va fi deranjată”[7]. Cele mai cunoscute şi influente carteluri organizate astfel sunt cele columbiene: Medellin, Cali şi Valle del Norte.

Cartelul Medellin (1951-1993) înființat de către Pablo Escobar şi condus de acesta împreună cu frații Ochoa Jorge Luis, Juan David şi Fabio, îşi are originile în oraşul Medellin din Columbia, dar şi-a derulat activitatea cu preponderență în Columbia, Bolivia, Peru, America Centrala,SUA, dar şi în Canada şi în state europene între anii 1970 - 1980. În timpul perioadei sale de glorie, cartelul încasa peste 60 de milioane de dolari în fiecare zi. Suma totală de bani produşi de acest cartel a ajuns la zeci de miliarde, conform unor estimări, fiind chiar sute de miliarde de dolari pe perioada întregii sale existențe, liderul Pablo Escobar fiind considerat de revista Forbes ca fiind al şaptelea om cel mai bogat din lume[8].

Acest cartel a dispus de grupări formate în special din americani, canadieni şi europeni, care aveau ca unic rol acela de a realiza transportul unor încărcături de cocaină, având ca destinație SUA, Europa şi Canada. Strategia a constat în terorizarea populației civile şi presiuni exercitate asupra guvernului din cauza semnării unui tratat de extrădare între Statele Unite şi Columbia, în 1981. Au existat chiar şi cazuri de amenințări cu moartea asupra judecătorilor Curții Supreme. Mai mult, pe data de 18 august 1989, cartelul Medellin a fost implicat în asasinarea candidatului la preşedinția Columbiei, Luis Carlos Galan, , acesta fiind momentul la care cartelul, în încercarea de a opri extrădarea membrilor săi, a început să organizeze atacuri teroriste în țară şi o serie de asasinate; conform unor estimări 3500 de oameni au fost ucişi în perioada activității acestui cartel. Liderii se ghidau după principiul conform căruia cei care încercau să le impieteze activitatea vor fi ucişi împreună cu toată familia. Finalul anilor 1980 este marcat de momentul declinului cartelului Medellin, a cărui activitate s-a încheiat odata cu asasinarea lui Pablo Escobar în 1993 şi totodată de expansiunea *Cartelului Cali*, condus de frații Rodriguez Orejuela şi Santacruz Londono. Cartelul Cali a fost implicat în industria drogurilor de-a lungul întregii sale evoluții şi în tot ceea ce rezidă aceasta. Liderii acestei organizații s-au implicat puternic în viața politică, existând inclusiv suspiciuni că atât fostul preşedinte columbian Ernesto Samper, cât şi numeroşi congresmeni şi senatori au fost finanțați în campaniile lor electorale de acest cartel. Tehnica folosită era cea a separării în celule, astfel încât fiecare dintre cei implicați în traficul de droguri nu ştiau nimic despre operațiunile derulate în celelalte etape ale activității ilicite.

Cele două carteluri columbiene amintite anterior, deşi au acelaşi obiect de activitate, se diferențiau prin modalitățile de operare. Este cunoscut că „Pablo Escobar, şeful cartelului Medellin, era mult mai apropiat de oameni, de localnici. De cealaltă parte,

frații Rodrigues Orejuela, şefii cartelului Cali, şi-au clădit o imagine de oameni de afaceri serioşi şi corecți şi erau foarte atenți să păstreze aceasta imagine. Ei doreau ca ceilalți să îi considere parteneri de încredere şi să-i accepte în cercurile lor. Cartelul Medellin şi, la un nivel mai scăzut, cartelul Cali, au instaurat în regiunile lor regimuri de teroare şi violență. La Medellin, Pablo Escobar a instaurat propria sa domnie, eliminând toate persoanele care i se împotriveau: oficiali guvernamentali, judecători, politicieni şi jurnalişti"[9], fiind folosită orice metodă în acest sens, pornind de la asasinate până la atentate cu bombă.

Cartelul Cali utiliza metode diferite față de cele practicate de către Medellin, fiind mai puțin distructive şi mai puțin violente, dar având acelaşi element central, respectiv folosirea mitei ca instrument de obținere a influenței. Sunt dovezi conform cărora frații Orejuela au utilizat acest instrument asupra unor oameni cu funcții importante în stat, cum ar fi politicieni, judecători, polițişti, jurnalişti şi alte persoane care îi puteau ajuta sau care le puteau dejuca planurile. Violența nu era cea mai utilizată metodă de către conducătorii cartelului Cali pentru a elimina adversarii.

Decesul şefului cartelului Medellin în decembrie 1993 „în urma unei operațiuni a poliției columbiene a marcat începutul decăderii influenței cartelurilor"[10]. În aceste moment au început să se dezvolte importante organizații criminale şi în celelalte state sud-americane, cum ar fi in Mexic, Bolivia, Peru, dar şi în alte țări din America Latină, cartelurile columbiene nemaideținând suprematia în domeniu.

Cartelul Norte del Valle, care a funcționat între anii 1990 si 2012, condus de frații Luis Enrique şi Javier Antonio Calle Serna,„a marcat trecerea de la structură ierarhizată a cartelurilor către o organizație de trafic de droguri caracterizată printr-o structură mai suplă cu relații orizontale între grupări. Această formă de organizare există şi în Mexic unde cartelurile au câştigat în influență şi în putere"[11]. Aspectul interesant în ceea ce priveşte acest cartel este dat de faptul că niciodată autoritățile nu au reuşit să afle cine l-a condus. Organizația, deşi a funcționat pe piața drogurilor încă din anii 1980, nu a reuşit să ajungă la expansiunea pe care au avut-o celelalte carteluri, colaborând la un moment dat cu cartelul Cali în folosirea rutei de transport prin Oceanul Pacific.

Cartelul mexican, organizație de tip intermediar, deținea inițial doar rolul de transportator pentru marile carteluri, dar ulterior s-a extins şi în domeniile distribuției şi producției. Şi în prezent, cartelurile mexicane sunt în continuare la fel de puternice şi nu se întrevede o diminuare a acestei forțe pe piața drogurilor.

Noua dominație a cartelurilor mexicane a provocat un vârf de violență de-a lungul frontierei de 2000 de mile dintre Mexic şi Statele Unite între cartelurile rivale şi autorităților mexicane şi cele din Statele Unite[12]. Victimele acestor confruntări au fost atât militarii si polițiştii care păzeau frontiera cât şi jurnalişti în scopul intimidării şi reducerii la tăcere a presei[13].

Cele mai importante carteluri mexicane (cunoscute ca:La Mafia sau La Maña) sunt Sinaloa Cartel, La Alianza de Sangre ("Alianta sângelui") şi Gulf Cartel (ce activează din anul 1980 şi in prezent), „având în persoana lui García Ábrego un conducător important ce a negociat cu cartelul Cali transportarea cu nave pe mare spre SUA a 50 % din cocaina produsă de aceştia, estimându-se că numai în 1990 câştigurile au fost de peste 10 miliarde de dolari"[14].

Din cauza persecuțiilor realizate de către autorități, „are loc în anii 1990 fenomenul de adaptare la noile circumstanțe ale comerțului ilicit"[15], fapt care a dat naştere celui de-al treilea tip de organizație, cel în rețea orizontală şi diversificată. Scăderea din influență sau chiar dispariția cartelurilor a dus la o nouă organizare a grupărilor traficanților, sarcinile fiind împărțite acum în grupări care efectuează doar un singur segment al etapei de comercializare pentru ca, în ipoteza în care ar fi prinşi, să nu poată deține şi furniza informații care să aibă ca efect destructurarea întregii rețele şi activitatea să se poată produce în continuare.

2. Implicații la nivelul factorilor de decizie politică

Datorită profiturilor uriaşe ce rezultă din afacerile cu droguri, Cartelurile din America Latină au fost şi sunt implicate în întreaga activitate statală, respectiv în administrație, economie, domeniul social şi, în special, în politică. Aceasta urmăreşte dobândirea de influentă în parlament, justiție, dar şi în cadrul unor structuri precum cele ale poliției şi armatei[16] prin intermediul susținerii unor oameni aflați în posturi cheie în aceste domenii, cel mai probabil câştigată prin mita. Astfel, se poate considera că aceste organizații urmăresc să îşi consolideze propriile poziții prin crearea unui sistem viciat în cadrul căruia să nu fie condamnați, ci protejați, astfel încât activitatea lor să aibă o aparență de egalitate, oamenii politici cumpărați de către aceştia modificând reglementările privitoare la extrădare în ceea ce îi priveşte pe traficanți.

Se consideră că „cele mai grave forme de influență asupra oamenilor politici implică acte de violență asemenea asasinatelor, atacurilor teroriste şi răpirilor. În 1989, cartelul Medellin a aruncat în aer un avion, provocând 107 victime.[17] Atacurile teroriste ale traficanților de cocaină s-au amplificat în decursul aceluiaşi an când o explozie a unui autobuz încărcat cu dinamită a explodat în fața Sediului Central de Informații al Poliției din Bogota, Columbia, ucigând 52 de persoane şi rănind aproape 400"[18].

Referitor la relația dintre factorii de decizie politică şi indivizii implicați în afacerile cu droguri, se susține ca un alt element reprezentativ este clientelismul, respectiv traficanții, în schimbul banilor pe care îi investesc în campaniile electorale într-un partid sau într-un om politic, primesc protecție şi diverse alte favoruri care le înlesnesc derularea în continuare a afacerilor ilegale.[19]

Actualele rețelele de trafic de droguri folosesc mai rar violența cu scopul de a obține avantaje, având în vedere faptul că doresc să rămână anonime. În cazul lor metoda lor cea mai utilizată este mita, prin care câştigă influență asupra oamenilor aflați în funcții importante în stat, fiind foarte puțin preferată amenințarea cu moartea. Violența este folosită mai mult în Mexic, unde traficanții de droguri atacă agenții de frontieră angajați în reținerea acestora sau împiedicarea desfăşurării activității lor.

Totuşi, se poate constata că în ultimii ani au crescut ca număr şi intensitate confruntările între grupurile de traficanți şi forțele de ordine, grupurile de traficanți mexicani utilizând ca metodă de intimidare decapitarea. Doar în anul 2006 au fost înregistrate circa 30 de cazuri de decapitări, cel mai groaznic fiind cel în care cinci capete umane au fost aruncate în ringul unui club frecventat de traficanți[20]. In anul 2016 s-a estimat un număr total de 800 de decapitări si dezmembrări realizate de-a lungul timpului.[21]

3. Acțiunile comunității internaționale

Trebuie să treacă o perioadă mai mare timp pentru ca statele Americii Latine să reuşească să anihileze relațiile stabilite între traficanți şi unii politicieni deoarece au un trecut îndelungat în această regiune. Guvernele au adoptat reforme care prevăd pedepse aspre pentru cazurile de corupție în situația în care oameni politici şi traficanți sunt implicați în această afacere. Cu toate acestea, aşa cum afirmam anterior, ameliorarea acestui fenomen, prin acțiuni ce să vizeze inclusiv neutralizarea acestor relații, trebuie să se constituie într-un deziderat pe termen scurt, mediu şi lung, având în vedere considerente ce țin de interese economice şi politice care creează un numitor comun între oameni politici şi traficanții de droguri.

Recunoscând legăturile între traficul ilicit şi alte activități criminale organizate, conexe, care subminează bazele economiei legitime şi amenință stabilitatea, securitatea şi suveranitatea statelor[22] mai multe state membre ONU au semnat în 1988, la Viena, „Convenția împotriva traficului ilicit de stupefiante şi de substanțe psihotrope"[23].

Ofensiva traficanților care afectează economia, politica, sistemul judiciar şi activitatea poliției au creat importante prejudicii instituțiilor democratice. Beneficiind de suportul Statelor Unite, guvernele au creat şi au implementat politici antidrog care au ca scop combaterea traficului de droguri în cultivare, producție, transport şi distribuție a drogurilor în țară. Asemenea politici îşi propun să lichideze culturile ilicite şi să destructureze rețele de traficanți, pentru a nu mai exista această piedică în calea procesul de consolidare a democrației.

Inițial, politicile antidrog urmăreau eradicarea culturilor, interdicția propunându-şi să criminalizeze orice proces care este legat de traficul de droguri, pornind de la cultura de plante şi terminându-se cu distribuția en detail în statele consumatoare şi programele de dezvoltare alternativă. După atacurile teroriste din data de 11 septembrie 2001, lupta împotriva traficului de droguri a căpătat o dimensiune pregnant militară, mare parte din sume fiind folosite pentru a se achiziționa echipamente, logistică şi personal militar, ceea ce dus la creşterea instabilității în zona Americii de Sud, traficul de droguri fiind unul din principalii factori care afectează securitatea în zonă.

Din perspectiva direcțiilor de acțiune, se consideră că principalul scop ar trebui să fie combaterea spălării banilor pentru că cel mai mare profit provine din traficul ilicit, iar, în subsidiar, statele să se orienteze pe dezvoltarea unor programe care să susțină zonele defavorizate, investind în principal în educație, sănătate şi infrastructură.

Pe lângă componenta națională, la nivel internațional este recunoscut faptul că traficul de droguri transcede granițelor naționale. Astfel, Adunarea Parlamentară Euro-latinoamericană în cadrul Comisiei pentru afaceri politice, securitate şi drepturile omului a elaborat în 19 noiembrie 2012 propunerea de rezoluție referitoare la lupta împotriva traficului de droguri şi a criminalității organizate în Uniunea Europeană şi America Latină. Cu această ocazie s-a subliniat faptul că traficul de droguri constituie o infracțiune care se extinde dincolo de frontierele naționale şi pe care nici o țară nu o poate rezolva doar prin politici exclusiv naționale sau izolaționiste, fiind nevoie, dimpotrivă, de cooperare politică, polițienească şi judiciară internațională pentru a-i face față. Asupra acestui aspect atrag atenția dispozițiile legislațiilor naționale şi internaționale, în cadrul rezoluției amintite anterior afirmându-se că fiind,,concentrate pe lupta împotriva spălării de bani şi a fluxului de capitaluri ilicite în sistemul financiar național şi internațional, care denaturează economiile şi favorizează corupția, îndeamnă guvernele să aplice strategii regionale împotriva traficului de droguri, strategii de control al armelor de foc şi reforme ale justiției".[24] În plus, se insistă ca acestea „să aloce mai multe resurse programelor de sănătate publică şi campaniilor de prevenire a consumului de droguri, solicitând intensificarea acțiunilor împotriva existenței paradisurilor fiscale, focare ale evaziunii fiscale şi mediu propice spălării banilor proveniți din traficul de droguri şi din alte activități comerciale ilegale"[25].

În acelaşi context, Comisia Europeană, prin Înaltul Reprezentant al UE pentru afaceri externe şi politică de securitate a elaborat la 19.05.2014 ,,Comunicarea comună către Parlamentul European şi Consiliu referitoare la elemente pentru o strategie a UE privind securitatea publică în America Centrală şi în Caraibi”[26], în care se arată că legăturile dintre Uniunea Europeană (UE) şi America Latină şi Caraibe se desfăşoară în cadrul unui amplu parteneriat strategic care a fost reînnoit şi consolidat cu ocazia reuniunii la nivel înalt a UE şi a Comunității Statelor latino-americane şi Caraibiene (CELAC), care a avut loc la Santiago de Chile în luna ianuarie 2013 şi continuata cu cea din 2016 de la Santiago Domingo.[27] „UE este un partener important pentru dezvoltarea Americii Latine şi a Caraibilor, fiind vizate în special coeziunea socială, dezvoltarea economică, aspectele de mediu şi securitatea. Securitatea publică este o preocupare majoră în America Latină”[28].

Criminalitatea răspândită la scară largă, ratele ridicate ale violenței letale şi deteriorarea globală a securității publice în America Centrală şi în Caraibe reprezintă provocări majore şi de mare actualitate. UE va promova schimburile şi cooperarea între instituțiile regionale şi actorii internaționali, în special în ceea ce priveşte aspectele transregionale ale criminalității organizate. În această privință ar putea să fie utilă implicarea în mai mare măsură a unor organizații cum ar fi Europol, Eurojust şi Frontex, în cadrul sferei lor de competență şi în cooperare mai strânsă cu organizațiile/inițiativele regionale[29].

Zona Americii Centrale şi Caraibi sunt extrem de importante pentru că acolo ,,se intersectează importante rute comerciale mondiale şi sunt în joc interese strategice. Acest fapt are potențialul de a stimula dezvoltarea în regiune – în special prin intermediul schimburilor comerciale şi al investițiilor”[30]. Starea de insecuritate care persistă în regiune afectează în mod negativ, pe lângă progresul economic, şi sisteme cheie ale oricărei structuri statele, respectiv domeniile educației şi sănătății. În plus, afectează în mod vădit democrația, aducând atingere drepturilor şi libertăților omului şi statului de drept, exact aspectele pentru care UE luptă să fie protejate.[31]

Starea de insecuritate care persistă în regiune afectează în mod negativ, pe langă progresul economic, şi sisteme cheie ale oricărei structuri statele, respectiv domeniile educației şi sănătății. În plus, afectează în mod vădit democrația, aducând atingere drepturilor şi libertăților omului şi statului de drept, exact aspectele pentru care UE luptă sa fie protejate.

Întreaga comunitate internațională cartelurile drogurilor şi toate organizațiile criminale specializate în droguri care le-au succedat ca fiind un real factor de risc pentru securitatea regională şi mondiala. Acest lucru este susținut şi în raportul World Drug Report 2016 al UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME din Viena, în care se subliniază ca statul Columbian este un exemplu în care traficul de droguri a fost o sursă de finanțare crucială pentru grupurile armate non-statale încă de la mijlocul anilor 1990[32]. De asemenea, comerțul ilicit de droguri poate să devină o sursă de finanțare pentru grupări insurgente şi teroriste, lucru care duce la slăbirea şi mai mult a statul de drept, perpetuând fenomene criminale şi conflicte armate.

Prin urmare, problematica tratată în prezentul articol este una de actualitate şi de relevanță nu numai la nivelul național al statelor în care acest fenomen este prezent. Aceasta are potențial de a genera riscuri de securitate pentru întreaga regiune şi chiar la nivel internațional, prin evoluțiile asociate.

NOTE

[1]Mihai Antonovici, „Securitatea mondiala încotro?”,*Revista Academiei Fortelor Terestre*, Anul VI, nr. 4/ 2001 (24) , Sibiu, Ed. AFT, disponibil online la http://www.actrus.ro/reviste/ 1_2001/g_ 1.html, accesat la data de 12.12.2016.

[2]Atehortua Cruz, Adolfo León, „Les organisations du trafic de drogues en Colombie”, 2002, diponibil online la https://conflits.revues.org/1061, accesat la data de 01.12.2016; punctul 6 : ,,Le terme de « cartel » a été introduit en Colombie au début des années 1980 par la justice nord-américaine pour expliquer les alliances entre narco-trafiquants et réunir en un seul procès les diverses enquêtes judiciaires. Bien que le concept se soit imposé rapidement dans la presse et l'opinion publique internationale, sa portée et sa précision tendent à s'éloigner de la réalité. Ainsi les « cartels » n'ont jamais eu d'expression organique concrète, durable et définie comme le concept semble l'indiquer. Si cela s'est produit, ce ne fut que de manière circonstancielle”.

[3] Răzvan Victor Pantelimon, Gheorghe Stoica, *Tendințe actuale în politica latino-americană*, , Bucureşti, Editura Institutului de Ştiințe Politice şi Relații Internaționale al Academiei Române, 2007, p. 103.

[4] Ron Chepesiuk, „The Role of Drug Trafficking in Colombia’s Internal Political Conflict”, *Power and Interest News Report*, 20 aprilie 2004, disponibil online la http://www.indymedia.ie/artic le/ 60791?search_text=teachers&comment_order=asc&userla nguage= ga&save_prefs=true, accesat la data de 02.12.2016.

[5] Corina Naghi, Gabriel Naghi, „Combaterea traficului de droguri-procupare prioritară mondială”, *Asociația Română de Drept Umanitar*, disponibil online la http://www.arduph.ro/ domenii/altele /combaterea-traficului-de-droguri-preocupare-prioritara-mondiala/, accesat la data de 12.12.2016.

[6] Paolo Pezzino, *Mafiile*, Bucureşti, Ed. Bic ALL, 2003, p. 118.

[7] Răzvan Victor Pantelimon, Gheorghe Stoica, 2007, *op.cit*., p. 107 Apud Pina Cusano, Piero Innocenti, *Gli organizzationi criminali nel mondo. Da Cosa Nostra alle Triadi dalla mafia russa ai narcos alla Yakuza*, Editori Riuniti, Roma, 1996, p. 54.

[8] ***, *Forbes,* disponibil online la http://www.forbes.com /pictures/gkkh45fik/1989-2/#24b440ce4bea, accesat la data de 02.12.2016.

[9] Ron Chepesiuk, 2004, *op.cit.*

[10] Ricardo Vargas Meza, *The Impact of Drugs Control Policies at the National Level in Colombia. Drugs Control Policies in Colombia 1986-95: Prohibition, Institutional Crisis and the Absence of Civil Society*, Transnational Institute, 11 martie 1996, disponibil online la https://www.tni.org/en/archives/act /2289, accesat la data de 15.11.2016.

[11] Răzvan Victor Pantelimon, Gheorghe Stoica, 2007, *op.cit*., p. 110.

[12]***, „Drug Cartels a Growing Threat”, *Worldpress.org*, 2 noiembrie 2006, disponibil online la, http://www.world press.org/ Americas/2549.cfm, accesat la data de 12.12.2016.

[13] *Ibidem.*

[14] David C Jordan, *Drug politics: dirty money and democracies,Oklahoma,* Ed. University of Oklahoma Press, 1999, p. 288.

[15] Atehortua Cruz, Adolfo León, „Les organisations du trafic de drogues en Colombie", 2002, diponibil online la https://conflits.revues.org/1061, accesat la data de 01.12.2016;
[16] Charles Lancha, *Histoire de l'Amerique hispanique de Bolivar à nos jours,* Paris, Editura L'Harmattan, 2003, p. 470.
[17] Ron Chepesiuk, 2004, op.cit.
[18] William Long, *Los Angeles Times*, 7 decembrie 1989, disponibil online la http://articles.latimes.com/1989-12-07/news/mn-253_1_intelligence-agency, accesat la data de 04.12.2016.
[19] Răzvan Victor Pantelimon, Gheorghe Stoica, 2007, *op.cit.*, p. 110.
[20] ***, „Human heads dumped in Mexico bar", *BBC,* disponibil online la http://news.bbc.co.uk/2/hi/5322160.stm, accesat la data de 06.02.2017.
[21] Brandon Martinez, „Mexico Drug Cartel Hitman Beheaded and Dismembered 800 Victims", *Non-Aligned Media*, 2016, disponibil online la http://nonalignedmedia.com/2016/01/mexico-drug-cartel-hitman-beheaded-and-dismembered-800-victims/, accesta la data de 12.12.2016.
[22] Adrian Cristades, *Acorduri privind combaterea crimei organizate, şi a terorismului*, Bucureşti, Institutul Român de Studii Internaţionale „Nicolae Titulescu", 2003, pp. 97-125.
[23] ***, *Convenţia împotriva traficului ilicit de stupefiante şi de substanţe psihotrope*, Institutul Român pentru Drepturile Omului, disponibilă online la http://www.irdo.ro/file.php?fisiere_id=101&inline=, accesat la data de 07.12.2016 Romania a aderat prin Legea nr.118 din 15 decembrie 1992, publicată în Monitorul Oficial nr.341 din 30.12.1992.
[24] ***, *Lupta împotriva traficului de droguri și a criminalității organizate în Uniunea Europeană și America Latină*, Adunarea Parlamentară Euro-Latinoamericană, Comisia pentru Afaceri Politice, Securitate şi Drepturile Omului, proiect de propunere rezoluţie disponibil online la http://www.europarl.europa.eu/intcoop/eurolat/assembly/plenary_sessions/santiago_2013/draft_resolutions/political/919288ro.pdf, accesat la data de 03.12.2016.
[25] *Ibidem.*
[26] ***, Comunicare *Comună către Parlamentul European şi Consiliu. Elemente pentru o strategie a UE privind securitatea publică în America Centrală și în Caraibi*, Eur-Lex, disponibil online la http://eur-lex.europa.eu/legal content/RO/ALL /?uri=CELEX: 52014JC0021, accesat la data de 04.12.2016
[27] ***, *EU support to the Community of Latin America and Caribbean States (CELAC)*, Comisia Europeană, 2016, disponibil online la http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-3542_en.htm, accesat la data de 12.12.2016.
[28] ***, Comunicare *Comună către Parlamentul European şi Consiliu. Elemente pentru o strategie a UE privind securitatea publică în America Centrală și în Caraibi*, Eur-Lex, *op. cit.* p. 3.
[29] *Ibidem,* p.14.
[30] *Ibidem,* p.3.
[31] *Ibidem.*
[32] ***, *World Drug Report 2016*, United Nations Officeon Drugs and Crime, 2016, p. 97, disponibil online la http://www.unodc.org/doc/ wdr2016/ WORLD_DRUG_REPORT _2016_web.pdf, accesat la data de 15.12.2016.

CONCLUZII:

Cartelurile drogurilor din America Latină şi organizaţiile care le-au succedat sunt extrem de active pe plan local, dar şi internaţional, reprezentând un risc de securitate pentru întreaga zonă ce afectează viaţa cotidiană a milioane de oameni, având un impact negativ asupra drepturilor omului, a statului de drept şi a dezvoltării economice în regiune, fiind un obstacol semnificativ în calea stabilităţii şi cooperării. Comunitatea internaţională trebuie să-si unească eforturile pentru a eradica şi controla ascensiunea criminală a reţelelor de traficanţi de droguri care tind să-si extindă agresiv aria de acţiune pe mai multe continente şi în diverse sfere ale societăţii, cunoscându-se colaborarea între aceste organizaţii criminale şi grupările teroriste pe care le finanţează, cu implicaţii grave pentru securitatea statelor.

COLOCVIU STRATEGIC *este o publicaţie a Centrului de Studii Strategice de Apărare şi Securitate ce prezintă principalele rezultate ale unor studii de cercetare, sintezele unor evenimente ştiinţifice, opiniile şi punctele de vedere ale masteranzilor şi doctoranzilor, implicaţi în cercetarea ştiinţifică din domeniul apărării şi securităţii.*

COLOCVIU STRATEGIC
Supliment al revistei Impact Strategic
Redactor: ACS Cătălina Todor
ISSN Online 1842-8096; ISSN-L 1841-7396
867/2017

Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate
Şos. Panduri, nr. 68-72, Sector 5, Bucureşti
Telefon: 021.319.56.04, Fax 021.319.55.93
e-mail: cssas@unap.ro
http//:cssas.unap.ro